

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

"Slogom rastu male stvari, a nezloga ovo poljivo" Nar. Posl.

Preplađata s poštarnom stoj 2 for., a soljaku samo 1 for. za cijelu godinu. Razmerno 1 for., a soljaku 50 novčića za pol godinu. Izran Carorino viđe poštarninu. Odloženo je najmanje 8 satjakaša da su valjni, da im list saljemo svim ukupno pod jedinstvenim zavojem i imenom, datat doma za 70 novčića na godinu izvuknu. Novčić se salju kroz poštarsku "Naravnost". Imo, prezime i nazivili Postu valja jasno označiti. Komu List nedodjlo na vrijeme, neka to javi odpravniku u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarna, ne pisati izvana Reklamacija. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

načelo so

Tipografija Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma so šalju plaćeno poštarnine. Vesti, dopisi i drugi spisi stampaju se u celosti ili u izraku, naime pravači svoje vrijednosti i smjera orga Lista. Neplaćeni dopisi se dopisuju neupotrebljivi. Osočna napadanja i često sukrorno stvari nemaju mjesto u ovom Listu. Priobčena so pisma tiskaju po 50 novčića, a satki redak. Oglaši se 8 redaka stoje 60 novčića, a satki redak surije 6 novčića; ili u slučaju opozivljanja po što se pogodio oglašani i odpravnici. Dopisi so nevraćaju. Uredničko i odpravnik, osim izvanrednih slučajeva, nedopisuju, nego potem stoje listarnice.

Naša valja!

U sedmom broju ovoga lista ljuto smo se potužili, kako se po Istri našemu jeziku neće vrata otvarati u sudove i druge oblasti.

Istom prilikom poufali smo se, da će Dr. Vitezović, naš poslanik, u Beču tu stvar obznaniti komu treba, da se od sada unapred nebude očito trlo zakone, na kojih se dizaju temelji cesarstva i koji nam osiguraju život. Nismo se prevarili. Istina i pravda mora obladati prvo ili kasnije.

Dr. Vitezović, koji nigdje truda ne požali, da nam obrani što se može, razložio je celiu stvar na tanku Njegovoj Preuzvišenosti Ministru sudstva i posluje je što smo htjeli.

Apelacijoni sud u Trstu pisao je 30. aprila o. g. na pazinski sud ovako:

Pres. Br. 992.

Cesarcomu-Kraljevskomu Kotarskomu Sudu u Pazinu.

Rešavajući izvješće od 21. t. m. br. 6620, radi odluke od 20. novembra 1877 br. 12323, kojom se je odbilo molbu Mihovila Pamića za prepis ne-gibiva blaga na njegovo ime, zato što je ta pogodba bila pisana hrvatski (*), te ga se je uputilo da donese vjere dostojan prevod te pogodbe na talijanskom jeziku, ove se opazke čine tomu e. kr. kotarskomu sudu:

Po §. 89. zakona od 25. lipnja 1871. broj 95 državnog zakonskog lista ima se vjere dostojan prevod dokumenta, na temelju kojega se upis traži, samo onda donesti, ako dokument nije pisan u jeziku, u kojem se sudu — gruntovalo

oblasti — smiju podnašati molbe. A po ministarskoj naredbi od 15. marta 1862 br. 865, priobčenoj okražnicom ovoga predsjedništva dne 16. marta 1862 br. 244 moraju sudovi primati molbe pisane hrvatski, i te molbe treba rešiti ili u tom istom jezikom, ili u onom koj se za druge rešitve rabi; od toga dolazi da se je Pamićeva molba imala rešiti i nepitati prevod priložene pogodbe. Neprotiv se tomu dvorska odluka od 22. decembra 1835 br. 109, spomenuta u izvješću, jer ta odluka govori samo o dokumentima koji nisu pisani u sudbenom jeziku ili u jednom zemaljskom jeziku; a tonu ovdje nije bilo tako. Netreba se bojati da će od takova postupka nastati neprilike občenite, kako se govori u izvješću, jer buduće se u gruntovalne krajige upiše samo odluka u sudbenom jeziku, a dokument se sahrani u knjigu izpravah posebicice, to će se knjigiji svejedno pisati jednim jezikom. Cesar. kralj. kotarski sud će unapred paziti na spomenute zakonske ustanove, da zapreći pravedne pritužbe.

Trst 30. aprila 1878.

Kemperle s. r.

Iz ovoga sljedi nepotrebno:

Prvo: Da je svaki u Istri vlastan pisati sudu hrvatski i da taj sud ne-smije odbiti mu molbu, kamo li da bi dopustio rugati se čovjeku ili jeziku, kako čujemo od jedne strane.

Dруго: Da se kupnje i prodaje, oporuke, darovnice, ustanovice i svakovrstne pogodbe mogu pisati hrvatski, i sud mora prepis izvesti u gruntovalni na temelju tih pogodbah.

A iz ovoga obojega sljedi:

Da će mnogi, koji se dosad s našim jezikom rugao, stisnut s pleći i uzeći u ruke gramatiku, da bude koliko toliko razumio hrvatski.

Drugi put poči ćemo dalje, jer to još nije sve. Miho Pamiću budi zadovoljan, da su velika gospoda doznala, kako ti nisi šaren, već da ti je vedro hrvatsko čelo; mi smo zadovoljni, da zabadava nepišemo, a svi zahvalimo Dru. Vitezoviću, da zna držati vjeru, koju je obecao kad ga je pol Istre u Beč slalo da kaže naše jade i nevolje, te nam pomoći pita.

Gornja odluka glasi se talijanski ovako:

Nr. 992 Prs.

All i. r. Giudizio distrettuale
di Pistrin.

In evasione del rapporto 21 corr. Nr. 6640, riflettente il decreto 20 Novembre 1877 Nr. 12332, con cui fu respinta l'istanza di Michele Pamich per trascrizione a suo nome di stabili, perché il relativo contratto era esteso in lingua slava e fu rimesso a produrre una traduzione autentica dello stesso in lingua italiana, si osserva a codest i. r. Giudizio distrettuale quanto segue:

Pel §. 89 della legge 25 Luglio 1871 Nr. 95 B. L. I. è da prodursi una traduzione autentica del documento, in base del quale si chiede una iscrizione, allora soltanto, se il documento non è redatto in una lingua, nella quale possono presentarsi istanze al giudizio tavolare. Dell'Ordinanza Ministeriale per il 15 Marzo 1862 Nr. 865, comunicata colla circolare di questa Presidenza del 16 Marzo 1862 Nr. 244, devono accettarsi dai Giudizi distrettuali redatte in lingua slava, che devono evadersi o in questa lingua o in quella usitata per le altre evasioni, dal che segne, che l'istanza del Pamich doveva evadere senza chiedere la traduzione dell'unitivo contratto. Non vi osta l'autico decreto 22 Decembre 1835 Nr. 109 citato nel

rapporto, perchè lo stesso contempla unicamente documenti non estesi nella lingua del foro o in una lingua del paese, il che qui non era il caso. Non sono da temersi da questa pratica inconvenienti nell'interesse pubblico, come si espone nel rapporto, perchè seguendo l'inscrizione nel libro fondiario soltanto del decreto nella lingua del foro, mentre il documento viene separatamente conservato, non soffre l'uniformità nella tenitura del libro. L'i. r. Giudizio distrettuale si terrà quindi presenti per l'avvenire le citate prescrizioni di legge per non dar adito a giuste lagnanze.

Trieste 30 Aprile 1878.

Kemperle m. p.

DOPISI

Iz Tinjanščine mjeseca Travnja.

Ima već više vremena, da se privlačim ljepon "Našoj Slogi" koju pišati i javiti, kako se stvari kod nas sviraju. Precile mi dosele to činiti nesto poljsko djelo a nesto i gospodarstvo. A borme kadak treba da čovjek i svojoj jadnoj čeljadi pomože oveč vraćati; a to se osobito kod nas sviba, buduće su nam pašišća tako tesna, da tesnija nemogu biti. Mi tinjančci ponajviše do sada dobivamo stogod poslije vina za kakovo janje, skopca, za kakovu staruku (staru ovcu) i govedo. Ali nuto krute žlosti! Pred više ljetala prodade ovješnje poglavarnstvo, komu bijaše glava baš tko i današnje doba, lepo i veliko občinsko pašišće, naše tako zvane "derenice" i to za malu svetu. Ipak sreća da to kupiše razboriti i mili naši benevrekari, i to je jedino što nas tješi. Ali stvar neosta na tomu. — Malo poslije občinsko glavarstvo zanemarivalo je plaćati davke cesarskoj kasi.... i

PODLISTAK.

RAZVOD ISTRIJANSKI

(Detalj, videti broj 8.)

Sudac Kramar, i vas komun govoraš: moju nami i Žminci najprije počinje neš termin na Valijoli, i tako gre koronu posredi zlameranjem ravno na Kasteler, i tu su jedne i druge strane zlameraju na kamiki visećena, od tu ravno po zlameranjem ravno na koronu pod creki svetog Jakova, i tu na njega, dan dižuće na našu stran naš saučau; a Žminci na njihu stran, i ondi su zlameraju moju nami, zlameraju postavljanja od razvod, od naših starijih, od tu po staroh zlameraju i gromačaju ravno na Lašti, i tu je jedan veliki kamik zakopan, na kom su zlameraju jedne i druge strane, od tu po zlameraju i gromačaju ravno na rupu, i tu je jedno zlameraju visećeno, i tako ravno na ravancu pred kanton svete Marie, ondi su tri zlameraju, i tu se svršuju tri termini od razvod i kunsini: dvegrajski, i Žminski, i svidenski.

I tako gospodin knez, i gospodin markoz, i vasa gospoda jednej i drugoj strani označiš,

kada su sami dobrovoljno imenovali termini meju njimi, i razvodi od kunsini, i postavili, i tako da imaju obdržati. I tako narediš. I, ka koli stran bi prok tek termini imenovanih postili va due, ali u noći, ona stran zapada peno komunu marku 1. soldini malec 40. arbadigi marko 3. I, ka koli stran bi prestavili ili ostavili imenovane termini, ona stran zapada peno marak 300: gospodinu knezu u Pazin 100 marak; a taj gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak.

I pišeš listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvatskim, a gospoda sobi subrašni jezikom nemškim. I tako komun dvegrajski i Žminski biše vesoli, da se tako s mirom na tedi razvodeh sjedinise, i tako stvorenje bi.

I gospodin knez, i gospodin markoz, i vasa gospoda, i vsi ti komuni i deželani idoše Kringsu k veleri, i sedoše na placu pod ledenu, i gospodin Filip Macić govorao od strani gospoda: "zupano s Kringsu pošljeti ov list u Satlovicu, ovo piše gospodin markoz, da pridi jutri rano na razvodi vas komun, i da primeš pisma, i da pridi starci, ki znaju pravdu i razvodi meju vami, i dvegrajski; a vi pridu i razvodi meju vami i Križanci, i vi sudac Kramar iz Dvegrajdu, i vas komun prinesi vaša pisma, i da pridi starci, ki znaju pravdu i razvodi meju vami i Križanci

i Satlovrečani; a vi župano s Kringsu, pripravite vaša pravice, i pisma, i starci, ki znaju pravdu i razvodi meju vami kako ste razumili.

I tu pride gospodin Albert, opat svetoga Petra od Silbe, Gospodin knez predra vsu u gospodu davora gospodinu opatu drugi del desetini u Kringsu od žita, od vina i janjaca, da ima biti pol gospodinu knezu, a pol gospodinu opatu, dajući tomu redovniku od Kringsi vsaki 4 kvartel jedne i druge strani, i listom svojim pod početom visuljim potvrdi na priprepu predra vsu tu gospodu. I tako stvorenje bi. XII. I bivši u jutro poli masi, idoše vasa gospoda, i vti ti komuni i deželani na Valijolu, i tu čekahu sudne i vas komun dvegrajski. I tu pride župan Petar, Prosvetov sin, i Anton, sin župana Lovreča, i Stina, i vas komun s Kringsi. I gospodin Filip Macić govorao od strane gospoda: "zupano s Kringsu pošljeti ov list u Satlovicu, ovo piše gospodin markoz, da zberu komun dvegrajski 3 starci, ki znaju pravdu i razvodi, kako su slišali od stareh; a križanski komun 3 starci, ki znaju pravdu i razvodi meju vami, i da poljaju, kako su slišali od starijih. I tako

vsoj gospodi bi ugodno, i tako narediš, i velikimi zavezi i rotu meju sobu utvrdiš, da ote pri tom ostat, kuda termini i razvodi stvore teh 6 starce. I tako vsaki njih križ u rukama nosće idoše naprijed od posreda Valijola dragu ravno koronu kužeš, i stara zlamerja i gromače, i tako ravno na manol veliki kadi so gevor Baba. Na 'nom behu tri stara zlamerja, i tu zakopaje jedan veliki kamik, i v njemu visokošće tri zlamerja, i tu se svršuju tri termini od razvod, i kunsini: Satlovrečki, i dvegrajski, i križanski, i tu čekahu sudac Valent, i Karlan, i Žuljan, i Brando, i vas komun Satlovreča. I gospodin Filip Macić govorao od strane vsa gospoda komunu Satlovreča: "Suci, i vas komun" kako vam je vđera pisano, pokazite vaše pravice i pisma, i starce, ki znaju pravdu i razvodi meju vami i Križanci, i Dvegrajci, i aki bi tu pravi termini i razvod od kunsini meju vami, ali ne?"

I tako komun Satlovreča pokazava list, ki biše pisani na lit božil 1130, u kom se udruža, da su ondi, i da se svršuju tri termini od razvod od kunsini: Satlovrečki, dvegrajski, i križanski, i gospodin markoz sam čeoš ta list predra vsu gospodu, i tako vsa gospoda označiš jednoj i drugoj strani, da imaju pri tom ostat, kako jo od stareh prislo. (Detalj drugi put).

narsli su miliari (tisuća) (stvar čudna ali istina). Tako bi bile isle na licit naše ljepo sjenokošće, veliko pašišće, koje nam naši predjedovi bržljivo čuvale i za baštinu ostavile, pak da se tim velikim našim uporištem koj tudinac obogati; mi pako da jedne sirote ostanemo i bez kvare pašišće te da trpimo neizgovorljivi kvar na blagu. I malo da se neizpuni ta nesreća ovog naroda. Za sreću naslo se je razbornih i srčanih Tinjanaca, koji svojom srčanoscu — da do mala nevide velike i ljepo sjenokošće u tudinac rukah, te potome ih nebudu u hladnom grobu proklinjali — prozboriše koju besjeđu većnikom, te nije se moglo mučati, dok se nije ozbilno doslo, do najshodnijega načina, da se oslobodi tu našu imovinu.

Občinsko vjeće odluci, da se svaki pojedini kmet ima obvezati na sto forinti glavnice prama ovoj občini, predplatiti 10 l. interesu (kamat) i 2 f. za troškove učiniti se imajući za odlučenu razdielbu sve občinske imovine, razmerni razdieliti se imajuće med nas tinjanske kmete. Dakle obvezav se mi Tinjanci na imenovanu dug i platiti zahtevanih dvanaest forinti postasmo mi svr ukupno posjednici svih občinskih dobara.

Stoga nebi se bilo smilo ma isto od toga nikomu prodati. A komadici koji su bili izostali, bili bi pravedno i dostojno, da se porazdile medju one, koje je mrsavija Šasa (kus) dopala. To se ipak nije učinilo, nego su se ti izostali naši komadici pod javnim licitom prodali. I kako se je čulo prije prodaje na platu publikati, onaj novac morao se je već izplatići. I sasvim im občinski kasiš (blagajnik) jošte neznaće o tomu novcu ništa — a broji se vrednost ne stotinah nego nesto više.

Prodano je sve i to dosta koristno. Tesni su nam puti (dosta širok je malo koj) a borme i lokve neobilju prostoru, a to svedoci najbolje „Sprahovica“ kojoj se ipak nemoe narugati „Dolenjača“ ni ježenjska lokva pa ni još koja druga. I tu ćemo morati osjetiti potekoču za blago napajati.

Pašišće tesna, puševi tesni, lokve malene a zaostali komadici (nasi), što kupisimo, prodani. Stoga ja se ustan da mi neće občinsko glavarstvo, komu je glava g. Anton Šestan zamjeriti, ako ja sirota, tinjanski kmet, slavim ova pitanja puna poniznosti.

1. Zašto su se prodali zaostali naši komadici? 2. Kamo su nove za te naše komadice primljeni? — Čujem da se razgledaju stari računi, a o novih neima niti govorova zašto to? Zar ćemo se starimi računi baviti, da novi nedodjui nikada na red?... Novi, novi računi neka dodju na red, a zatim će se moći razgledati i stari. U starilih se radi o stotinah a u novih o hiljadah (čujte Tinjanci). Dakle na svelto s novimi računi.

Tinjanska občina osim 5 tudjinskih obitelji ima sve hrvatske obitelji, pa stoga naravno pravo nam daje narodnu dakte ovdje hrvatsku školu. I to se ustan postići od vlade, koja za našu veliku radost zapovedi staviti na ovdješnju žandarmarsku hišu pod nemačkim napisom i riječi „C. k. žandarmarska postaja“. Jest od vlade se mi nadamo hrvatskoj školi, kojom jedinom će se moći bistriti i razvijati um naše djece, dočim se tipe i gnjave ludjim nepoznatim jezikom, te tako na svoju škodu vrieme izgube.*

Jest od vlade se to nadamo, koja djeli pravlicu po zakonu a ovaj sadrži mnogo paragrafa, medju kojima se nalazi i paragraf devetnaest ustrojen u carevinskem vjeću a potvrđen od pre-milostivog našeg Cesara. Po ovom paragrafu se ima u cijelom austrijskom cesarstvu svako pleme odgojivati

u svomu jeziku dakle i hrvatska djeca tinjanske občine imaju se hrvatski odgojivati, jer je to hrvatsko pleme. Zakon je zato da ga se vrši.

Od vlaste se to nadamo a ne od glavara, koj u jednoj svojoj podobćini smatra sposobnijim učitelja, koji neznade govoriti pučki, to jest hrvatski jezik.

Sada se nastoji nešto ponačinili i poljepšati naš grad, To je ljepo i hvale vredno. Mi vanjski kmeti se neprotivimo da grad ima tarace, bankine, ljepa drvela za hladne, ferale (svetiljke). No postoje je to novac občinski, bilo bi pravo i hvale vredno, da se potrosi. Stogod i vanjski kmetom u korist. Mogli bi se lokve priprediti, da nepiješmo uvek smrdljivu vodu; — u povećih sebih moglo bi se dati pomoći (podpore) za studence (sterne) zidati. Puteve bi se moglo ponačiniti. Nastojati da i podalja selu imadu veću korist od skole — siromašnijoj kmetskoj djeci moglo bi se nabaviti potrebne knjige zabavara, a bolje stojećim dati za pol vrednosti. To bi vrlo dobro doslo osobito ovo leto, kad idemo od kuma do botre da nam posude deset solada za sol a petnaest za ulje.

Upravo u tom pogledu je žalovati stono nekoja selo neimaju prezentanta (većnika) kao: „Brečevići, Milohanići, Bašići, Srbnjak i Ježenj“ jer neće imati zagovornika kod prezentance. No pista se je, da će tko od onih sedam u našem gradu koju kadkada i nam u korist reci.

Medutim bilo što bilo ovo občinsko glavarstvo pod glavarom g. Antonom Šestanom neće durati (trajati) nego samo nešto više od dvih godinah. A moglo bi se i prije birati drugo občinsko vjeće. A to i zakon kadkada dopušta.... Onda ćemo opet čuti obećanja — no bit ćemo gluhi... pa ćemo ako Bog da i sreća junaka pokazati, da se dobrota, pravica i poštovanje koje moraju biti u prezentantu, nadju u benevrekarskoj i u bežačkoj hiši, a nesamo pod veladom. Opozorujem kako svu prezentancu, neka nemenuće u sjednicah, nego neka govore. Pravde nisu nikomu ugodne ni koristne. Jednu imu naša občina sa g. sadašnjim glavarom i to više godinah. Pazite, da nebude razloga i za druge.

Kako čujem sada je neki Tinjanec nakonio zidati hišu, da ovdje postavi butigu (ducān). Ovdje mi je napomenuti samu to, da ćemo se mi služiti, gdje bude najbolja pesa (vaga) i mjera, gdje budu stvari za bolje cienu, k tomu gdje se bude štovao naš mili hrvatski jezik i naša svetinja narodnosti. Gdje nam se bude naš jezik i narodnost iznjejavalo i ružilo, onamo nećemo ulaziti, nego ćemo se radje služiti u Poreču i Pazinu, gdje ćemo i tako dobiti bolju robu, a za manju cienu. Svaki tako tigovac će rado s nama hrvatski govoriti, za svoju korist, dočim to nekoji tinjanski božegar protivno čini. Ako smo vidili i čuli, pa mučali, stoga se neka nemisliti, da nismo razumjeli.

Iz občine pazinske dne 26. aprila 1878.

Koli me je razveslio onaj dopis iz Tinjanca u zadnjem broju „Naše Sloge“! Oh! Kad bi imali posvuda po našoj miloj Istri takovih učiteljih i takovih škola, liepo li bismo napredovali, brzo li bi se probudio naš zanemareni narod! Ali na žalost se ne može onakvom pohvalom govoriti o svih naših školah, dapaće više ih je ukora nego li poljave vriedula, osobito okol Pazina. Da nespominjem drugih, evo vam škola Lindarska. Odkad je tamo škola na novo preustrojena ima već punih šest godinah. U to vrieme moglo se nesto učiniti, nu kako kažu sami Lindareci i oni, koji su tu školu poluhodili, dosta je slaba. Nitko nije s njom zadovoljan, ni ono malo Talijanac,

sto ih ima gori. U toj školi se ne može govoriti o napredku i to je dosti. Izmedju drugih uzroka, jest tomu kriv i naučni jezik. Djecu se muči samo nerazumljivimi talijanskimi knjigama, a možda između stotine djece sposobne za školu, jedva čes nači dvije ili tri, koji razume talijanski. I uz dobru volju učiteljevu, težko bi bilo napredovati, a uz slabu, kako? Spoznali su to i sami Lindareci pak su bili pred nazad dve godine upravili molbenicu na e. k. pokrajinsko školsko vjeće u Trst, da bude ondje naučni jezik hrvatski, ali neznam da li su im ikad na to sto odgovorili. To pak znati, da stvar nije ista na bolje. Imu i drugih uzroka zašto ne napreduje već imenovana škola, ali volim o tom mučati, premda sam dobro obavješten. Nu to stoji, da ta škola malo vriedula, a ipak od velike je potrebe, da ono bude jedna između najboljih. Pogledajte si Lindar. U njemu ima samo u gradu do 60 djece sposobne za školu. Od Pazina nije odaljen ¾ ure, tako da mogu Lindarska djeca, kad jednom svrše u rođnom si mjestu pučke škole, nastaviti nauke na pazinskoj gimnaziji i to bez velika troška, jer može jutrom u Pazin a večerom kući. A kad bi se popravio stari put na kratko za Pazin, koliko bi to bilo laglje! Odkad je do sadašnjih učitelj učiteljivo tamo, upisalo se kakvih 7—8 djece u gimnaziju pažinsku a bilo bi jamačeno i više, da je bilo dobre volje u učitelja. Sad je pošao za mastnjom placom (Bog mu ju blagoslovil) i ostavio Lindar. Tim je ondje izpraznjena učiteljska služba. Da li će tko biti poslan odmah sada tamo, a da zauzme to mjesto izpraznjeno, nezna, ali svakako treba, kad se bude imala podležiti budućemu učitelju stalna služba, gledati, koga se prima. Kažu nekoj, da je bolje neimati škole, nego imati zlu, zato dužnost jest pokrajinskomu kotarskomu školskomu Vjeću i Lindarskomu podžupanu nastojati, da nebude ondje od zla gorje (stabljice). Van dakte, kojim je to u rukah, paziti je na sposobnosti budućeg učitelja, na njegovu ljubav za školu; Vaša je dužnost gledati, da ova škola, ako želite imati dobra učitelja, bude ne kao dosad od III. reda, nego od II. a da može učitelj svojom placicom pošteno živiti; Vaša je dužnost zadovoljiti pravedne želje Lindarskih stanovnika, te im dati učitelja, koji zna hrvatski, a da on razumi dječi i djeca njega; Vaša je dužnost skrbiti, da se već jednom sagradi pristojna kuća za školu, koja bi zajedno služila i učitelju za kuću, buduće da sadržanja neodgovara svojoj svrhi ni s obzira zdravstvenog ni pedagoškog.

Radi toga još, što mogu Lindarska djeca bez velika troška polaziti njemačku gimnaziju u Pazinu, dobro bi bilo, da znade budući učitelj i njemački, a da može sposobnije djece, koji misle nastaviti nauke uputiti u njemački, dok je u Pazinu gimnazija njemačka.

Ta škola Lindarska mogla bi dati jedno ljetu uz drugo dva do tri dana u pazinskoj gimnaziji. Tako bi mogao Lindar imati vremenom više razumijevnih ljudi, koji bi koristili nesamo Lindaru, nego i ciekoj domovini. Što se tiče večernje škole po zimi i nedjelje, nadam se, u koliko ja poznam Lindar i Lindarske mladiće, da nebi zaostali za Tinjanskimi. Sve to odvisi od srećna izbora budućeg učitelja. S togu još jednom velim: pozor! dok je vrieme!

Iz mošćenica dne 5. maja.

Mojim dopisom u vašem cijenjenom listu, br. 8. poticao sam ovaj narod na buduće občinske izbore, koji će biti, kako čujem, okolo zadnjih danah o. m. u Lovranu. Poradi toga želim još nekeje crte onomu dodati. — Ali, mili Bože, narod ovdje još posve spava! jer neima čovjeka, koji bi mu oči otvorio. Pa i

ja se bojim, da moje rieci će zrakom prouziuti i slaba ploda donositi, jer viđam, da se narod ovdje pripravlja na izbore, kao da mu je ići na vješala.

U toj priloznosti, nemogu drugo, nego zaviknuti: Pozor braćo, pozor svr, koji pod lovranskou podestariju spadate! U vrieme izbora stoji u vaši rukah vaša sreća i vaša nesreća, pa kakove zastupnike izberete, onakove ćete morati uživati ciele tri godine, budu oni zli ili dobri. Pazite dakle, da izberete pametne i poštene ljudi, kako sam ju spomenuo u 8. br. ovoga cijenjenoga lista, i u istom dopisu sam rekao od-kad smo pod Lovran pali, da nam občinske stvari idu naopako. — Ovom prigodom još onomu dodajem i ovo: „Sve što je proti zakonu, mora izaći na svjetlo, pa bio krije tko mu drago!“ Naši zastupnici ili representanti riedki su, koji gledaju što je potku dobro i koristno, nego jedino ono, što je njim milo i drago. I radi toga treba, da ovaj put dođu drugi ljudi u občinsko zastupstvo, koji će znati svim potrebama doskočiti. Što da bolje rečem? Oj žalosti! mnogo ih ima između nas, koji, kad se bira novo zastupstvo u komunu, il deputati za sabor ili dietu, onda se izpričavaju govorec: „Neka izberu keg u vraga im drago; svaka usta jedu, ki god ostane zastupnikom, neće bit bolji od prveh, zato negrem nikamo vremena gubit!“ A kada nam se povise adicionali, plaćilo za komunšinu, onda se tuže na ovo i ono, prokljuju zakone, psuju na representante; ali ti takovi, neka ne krive ni Petra ni Pavla, nego sebe istih, — sve te tuge i trpljenja padaju na njim istim na obraz. Ali da toga unaprijed nebude, što nam je činiti? Skupimo se svi skupa i pogovorimo se mužki, pa izberimo med sobom nekoliko pametnih voditeljih, koji će u svemu pravo postupati, pa na dan izbora da nitko neostane kod kuće jedne iste, nego da svi složno nje glasujmo. Poslovica veli: „Slogom raslu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Složno dakle!

Nepustimo se više prevariti od onoga, komu je želja, ne samo nam zapovjedati, ma i trbušinu i čep našom mukom napunjivati. Složno, svi za jednoga, a jedan za sve, pa pokazimo, da smo razborni i pametni ljudi; ako tako učinimo potomci će nam iz zahvalnosti spominjati naše poštene imena i na grobovili nam lovorenje vjence viti.

Na nogu dakle, braćo, ne trpite više tog nereda; ako se sami za se ne brinete, drugi se za vas brinuti neće.

Za danas dosta, drugi put, časni gospodin urednici, hoću vam stogod više pisati, jer danas nemogu više proljetiti, jer je za poštu zadnji čas, a sutra neću imati vremena, i molim vas, da mi mane (falinge) ispravite, jer je pisano u hitnji.

Pogled po svetu.

U Trstu 15. svibnja 1878.

Ovaj put najvažnija vjest iz Beča bila bi svakako ta, da će se sporazum gledati nagodbe med Austrijom i Ugarskom vec kada tada najbrže postaci, te se tim Niemcem i Magjarom narodni kod nas zakup na drugih deset godinah stalno osigurati. Neku se tomu veseli tko hoće, mi se lje nećemo, ne kao da nejubljivo mira, nego jer ljubimo kao što smo dužni i same sebe, to jest, svoj narod i svoj narodni obstanak i napredak, čega u dualizmu nikad nedozivimo.

Kako smo opazili, naša se politika, najbrže radi tih naših načela, vidi kojemu tamna i neshodna, ali ona mora biti ipak jasna razborita za svakoga, koji hoće, da svi narodi, s ove i s one strane Litave, uživaju jednakna prava, kao što

* Varato se. Vlada negnjeva po sili hrvatsku školu. Plaćajo ju trđe, pak coto ju dobili.

imaju svi i jednake dužnosti. A mi borme nismo krivi, što se to kod nas nemože postići, nego na strogo federalističkom temelju. Gde više narodah živi, a neće jedno drugomu da služe, tu neima druge pomoći. Zato naša politika, kao što nije njemačko-austrijska, ni magjarsko-ugarsko, nije dosljedno ni slavensko-austrijska, nego jedino zajedničko-jednakopravna. Na tom temelju naš ideal jest, vidjeti Hrvatsku pod sjajnom vladajućem kćerom prikupljenu u jedno političko telo sa slovenskim i hrvatskim pokrajinama, koje se nalaze što ovđe što ondje, pa i u samoj Turskoj, te zauzimati u saveznoj državi ono važno mjesto, koje bi ju onda moglo i moralio isti. Istra, priključena tako zdravo osnovanu i jaku tlu, mogla bi lako odoljeti nekoj agitacijam, koja sad zabilježi pasivno podnašati mora. Ako se tko u Istri ne slaze s ovim našim programom, neka nam neuzkrati poslati svojih nazorah, koje čemo mi svojski uvažiti, jer neželimo drugo, nego da naš list bude živi odziv javnog istarskog mišljenja.

Pošle ova zastrane javljamo, da će se što skrije sastati delegacije, da nadovežu svoj onomadne prekinut rad. Onim 60 milijunom, što su bile delegacije dozvolile Andrić-u, kao da je doslo vreme, da se troše. Čuje se bo, da naša država baca vojsku u Transilvaniju na rumunsku, a u Dalmaciju na crnogorsku među. Čemu i za što, to nije jasno. Bosanskim je bijegucevem kod nas obustavljeni podpora, a Turska umoljena, neka im zajamči na povratku život i imetak. Ali ona kao da toga nemože, pa se i opet govori o provali naše vojske u Bosnu i Hercegovinu, da tamo neubude od zla i gore.

Što se tiče Ruske i Engleske, one se misu još ni danas sporazumile, nego se jednako rebre i na rat spremaju. Sad je grof Šulalov, ruski poslanik na engleskom dvoru, što poskuša, nebi li zasnojaz, što se pravilo med jednom i drugom državom. Za to je proslih dana i putovao iz Londona u Petrograd. Ali tragovi njegove se politike odviše kriju, nego da bi moguće što o njoj reći. Englez su u Bugarskoj i Makedoniji podmilitili razstrepene turske vojnike i druge turske stanovnike, te sad hajdeće od selo do selu, a i u povrću četah navaljuju poput ustaša i na samu rusku famo vojsku. Čuje se, da su i Grci pristali uzanje, ni radi čega, nego da se osvete Rusiji, što im je Bugare iz nočnih iztrgla, jer su i oni rada Slavene gnjaviti. Odkad Englez i Rusi rogobore jedno na drugo, Turci su se u Carigradu bili odali nekakvim ludim nadam, te su docnili izručiti Rusom ugovorenore tvrdjave. Nego je general Totleben, vrhovni sad tamozavojnik mjesto velikog kneza Nikole, zapretio onomadne Sultanu, ako mu u tolike i tolike dane nerazpremi te i te po ugovoru tvrdjave, da će mu bombardovati i osvojiti i sam Carigrad.

U Berlinu se prošli danah dogodio strašan zločin. Nekak je mladiju pucao iz revolvara na cara Vilima, kad se po podne vozio sa kečeru u selju. Vele, da taj nesretnik spada u socialističku ili komunističku zavjeru, koja na to ide, da na razvalinah sadašnjega u svetu reda i porekla uvede nekak novi red, bez obitelji i osobnog vlastištva, Car Vilim je utekao pogibeli, zlocinac pako pao u pravosudne šake.

Što imaš raditi svakoga mjeseca u vinogradu, u vrtu i u voćnjaku.

MJESECA SVIBNJA.

Za vinogradava. — Dovrši svo silnijo poslovo od prešlog mjeseca zaostavše.

Sada se klinjeći iz jamah vade, razvezivaju i u loznici na redovo presadjivaju.

Takodjer se ovog mjeseca preduzimje pljeti jahovih mladički. — Na mladički, imaju se vršći do 2 lista iznad zadnjeg grozdala odtrgavati, da utaman trsu hranu no odzimaju. —

Dogadjaj se višeput, da plemoniti stari čokot (trs, panj) zahviri ili slabu tjeru, tada uzini krvajevog svježeg lajna i nešto mokraće ili gnajnice, k ovoj pridaj 7—8 litara vode, sve to skupa zatrebi u 42—56 litara vode, dobro razmuli i nekoliko danah pušti, da stoji. Zatim so načini nad trsonjamicu, pa se u istu ulije nekolika litara te smješi; sutradan, pako zagrinjan i poravnaj. Pokušaj, molim te, pa ćeš vidjeti, da pravo imam, što rekoh.

Ako ti ovoga mjeseca traže pozebe od mraza, onda treba odmali na novo obraziti. Za voćara. — Rast mladički voćakal treba višeput pregledati, da se osvjeđiš, je li se ili nije cip (kaleni) primio; ako nije, tada se grančicama, koje su u jeseni spravljenome, kalami još pod korn. Ako u rastujujućem voću tjeru iz svojih izdakanača mladiči, takovo treba odmali obrezati, a ranu prouzročenu od odreza na mladoj biljki namazi sa vrtljarskim mazilom.* — Zarezni na ciepljenih voćakal imadu se ponešto popustiti i odmotati, da ne zasiceaju u drvo. Preporučam ti osobito ondje, gdje je potoma mladiči naglo potjerala priveži ju uz kolac, da ju vjetar ne slomi; trgoj i reži potiskeš divlje mladiče sa voćakal. Ako je ovoga mjeseca nastala snuba, tada zaličivaj posadionu drvu — riedju cielo rastilo; mladi nasad i mlade pitomice od korova čisti i okopaj motičicom pazar, da mlado biljko ne ranisi.

Ako ti koja grana na voćki hvjeric t. j. slabu napreduje, tada joj plod odlikuju — ako samo im — pa ćeš odnali vlijesti, da će ti takova voćka bolje napredovati; suprot, no im i ploda, odjeći ju bez ikakve milosrđe. Šljive, trošnje i druge počekivte voćke pitomci na oko. Uništjuj gusenice i hrušte. Evo ti jedno sredstvo proti gusenicama, koje nam proporučen je Francuzski vrtjar. Evo ga: Uzmi — veli — u jednu tavicu žaravice, pa bac u nju (u spadobli prasku) smolu i nesto sumpura. Sad će se dignuti dim, kojeg pod obo grane pusti, gdje im mož gusenice. Od ovoga će dima vaći dio gusenicama popadati na tlo, a što ih ostane na grani, to su sve mrvice.

Ovo sredstvo upotrije osobito onda, kada je vreme tih, jer se onda neća dim razprati na svo strano stabla, već će ići na dočinu grana, na kojoj mnogo gusenica plazi ili sjedi.

Ja upotrebujem kroz više godinab, i vazda najboljim uspjehom. Takodjer ti i ja brato mogu sa svojim vlastitim izkustvom ovo što napomenuti proporučiti.

Za vrtlara. — Prije svoga ti brate proporučujem, da sve ono poslovio, koje si imao u mjesecu prošlostom obaviti, da ih bar sad ne odgadjas već da ih odmah izvršis.

Poseđenoj juri litho se svakovrstnim površjem treba ih sto straćući plati, okapati i za vremeno suše zaličavat, jer će ti tako sigurni i dobar plod podati. Sredinom ovoga mjeseca valja one povrti, koj je gusto poniklo razriediti, da zu ostavljeno bolje raste; ovo paško stoko treba vazuža izvršavati po vlažnom vremenu t. j. kad je zemlja mokra. Preseđuj biljko svakovrstnog površja, kao što kely, korabu i rani kupus; sij salatu i rotkvicu. Sadi razne vrsti pasulja (graha), bobu, zatin ugorku (krastavec, kukumare).

Upozorujem te i na ovo, naimo, da prisad, kaj je mjesoca travnju presadju, a primio se, troba poslije kise motičicom okopat, za da uzmognog zrak itd. lakši pristup zadobit; suši ne imali kise, tada velerom isti dobro zaličavaj, došlim jutrom odmah okopaj.

A sad ti ovo ovđe opat daljni uzgoj vrtljarskog površja odopšljam.

VII. Kelj. — Isti zahtjeva dobro, gnojnu i uz to sasvim dobur odjeblju zemlju. Sijanje i sadjenje obavljaju se kao i kod kupusa. Ovo što napomenut o kelju isto vredi i za korahu.

VIII. Kupus. — Ljubi pješkovito i vlažno zemljište. Sije se rukom tako riedko da biljka od biljke imu na 5 c. m. odaljene bit. Ona se sije svakoga mjeseca. Je li suša, onda se samo po sebi razumeva, da se češće zaličava; buduć u subo zemlji postane edveć ljuta i drvenasta, bez ikakva ukusa.

VIII. Kupus. — Kupus zahtjeva dobro preorano i gnojno zemljište. Kad je priesad

dovoljno narasao, tada ga na dobro obdjelanoj grodici sadi u redove tako, da ti bude struk od struka 63 c. m. jedan od drugoga dleko; tada i kupus uz užo saditi valja.

Da ti se priesad brže i sigurnije primi, zaličavaj ga vodom; to ja pak ne imam, onda sadi odmah poslije kise. Ovako kupaš kupus, dat će ti lepo glave, posto će bolje sudi odoljeti — a to je glavni uzrok, što se nam Hrvatom kupus slabo plača.

A sad čim se je primio, zatim kisa pala, onda ga okopaj — rjetuju kupus sa im u obice što češće okapati, ali ne za vriome ve-like sušu.

Krasniji kupus, koji će se zimi kisilit, sije se na liječe (gredecice) početkom ovog mjeseca, a poslije, kako jo za razsadjivanje prispio, sadi se. Ovaj se tako kupus sadi na dalekoj struci od struka na 95 c. m. Daljnji je naime užog isti, kao i kod ranog kupusa.

Postoji li mi gospod Bog zdravljenjem, sklon sem ti za koje vrieme obširnije u kupusu prozboriti.

N. Vežić.

O BOLESTI PŠENICE.

Završavajuš svoj člančić „O uzgoju pšenice“ u broju 21. god. 1877 i broju 8. god. 1878 „Naša Sloga“ rokoh ti pri koncu, da će drugom prigodom o bolesti pšenice upisati; a obesmanu riedju išem radostnije izvršavanje, što se uhyam, da će u dobro vrieme ovaj naputak doći.

Poznato jo žaliloža svakom poljodjelou, koliko od namnuteh, osobito od sneti, trpa naši usjovi, a naročito pšenica, koja gubi vrlo mnogo na svojoj vriodicu i ceni. Dakle pšenice triju voćini dijelom od sneti, zatim od glavičavosti, daljo od medljike i napokon od piščaka.

A sad ču ti u kratko opisati rokone bolesti i sredstva proti istim.

I. Snjeti.

Snjeti nije nista drugo nego kup nebrojnih gljivica, koja su su u klusu razraslo i napokon se u crno sjemjeno (trusje) pretvoriti. Ročeno glivice sisaju sok iz biljina, hraneći se njime, to su povodom krsljavosti i ugnjanju njihova li barem nesavršenoga i manjčavoga zanjetka zrnja.

Sjeme su od ovih glivica voćim dijelom nalazi u onoj brazdici na zrnu, koj je blizu klice; pa zato treba pšenici, ako se dovoji, da je snjetljivija, dobro izprati, da se ono sjeme na zrnu odstrani.

Svaki je poljodjelac za cielo opazio, da snjetljivo zrno mnogo ranije procvate, na krajnje se oplodjivje, pa zato i boluje.

Od snjetljivog brašna kruh pomodri i nije držao, zato snjetljivo zrno trgovci rado nekupuju; a ako ga i kupe, tada ga i manje plječaju, jer odličju troškove. Sto bi od snjetljive pšenice doholi, — pa ato, dragom mon poljodjelcu volikol stelo, koji takova pšenici prodaje. O postaku ovih glivica mnogi praktični i unni gospodari svakovrstan dokazuju. Prvi dokazuju, da je uzrok ovoj bolesti: kada iza vrlo suhog lipnja, nastane topao i kisovit srpanj.

Zatim vele, da je ovoj bolesti povod slabo, krčljavo i nedravo sjeme, dalje kasno sijanje i napokon gnojenje sivečim (frizkim) gnojem itd. —

Dočim unni gospodari u. p. glasoviti gospodari i pisaci Unger, Horvsky itd. volo, da je uzrok snjeti odvise živahnje djelovanje životne snage i otdut protizbiljeću nejednostavnost tog djelovanja, nadalje ponajmanje svitla, nagla promjena vlažne topoline, dugotrajna suša, pregusta i zakasnjena sjetva, nesavršeno sjeme i močvarna polja. —

Proti ovoj bolesti ima vrlo mnogo sredstava, te su takodjer uđinjeni svakovrstni pokusi, da su ona prepreći; pa zato ti ovo neko odopšljam preko mile i zaslužno „N. Sloga“. Istih sam se i sâm držao i uvjek sa dobrim uspjehom.

1. Ako ti zemljisti pati od podvodije, onda istu čim prije osuši i to sa odtvorom ili zatvorenim jarci; jer na ovakovo zemljistiće zemljiću rastuću i otkrivajući nejednostavnost tog djelovanja, nadalje ponajmanje svitla, nagla promjena vlažne topoline, dugotrajna suša, pregusta i zakasnjena sjetva, nesavršeno sjeme i močvarna polja. —

Glavničavost je po svom izvanjskom vidu sasvim slična pšenicom zrnu, na mnogo je duža i to riedko kada nadilazi 3 c. m., zatim je manjo ili više izvijena; ima tri bradzice, od kojih je ona glavna najdublja. —

Ova bolest obično napada pšenicu, osobito raž i kadačak kururu. Proti ovoj bolesti sredstva su ona ista, koja sam napomenuto proti snjetljivosti.

Još mi je i to spomenuti, da je glavničavost u sivečem stanju koli za čivjeka, toli i za našu domaću stoku vrlo otrovna, zato ju valja da pšenice odmah odlučiti, jer truo brašno, pa se može najveća nesreća dogoditi.

Sa glavničavosti otrovano govoriti u najvećim mukama crkave, jer malo po malo cielo se tielo zapali i trune; ova zapala biva ozgora nosa, pa tija do papakah nogul itd.

Nasuprot podajeli li brijadić krvavim hranu takovu, gdje je mnogo glavničavosti, onda takova krvava pobaci. Zato, brate, pozor na glavničavost.

izmlaćenou sjeme u vodu, da mi izplove slaba i za razplod novaljana zrna na površinu. Dočim sam posjao zdravu jedrenu pšenici, tada me zanuji susjed, da mu poklonim izplavljeni tušak, to ga i on posjao istoga dana. Dođeđu godine raste jedan od drugog usjeva dobro, nu posjilo evtanje zavljada u hrdavoj pšenici od tuške strašne snjeć, a pšenica od zdravoga, težkog sjeme ostala sasvim zdrava, klasu sa joj dehali i težkiji!

Iz ovoga čes, brate, razumjeti, da je izbor zdravoga sjemjena prvi uvjet za zdravu bitiju i najbolji lik od nesretna snjetine. A voda, hvala Bogu, nije skupa, da je natocimo u badanj, te operimo i razlučimo u njoj težko jedreno sjeme od lakšeg nevađenog.

4. Opet neki gospodari iz Njemačke preporučuju ovu smjese: Uzmi 50 dekagrama obične kulinjske soli, 28 dekagrama pepelike (notase) i 28 dekagrama zelenice galice (FeO, SO₃), koja se u lještaru dobije, te sve raztopiti toliko vodo, da se sva zrna koko treba načavati.

5. Češki pak gospodar Eiselt preporuča proti snjeti t. z. plavetnjak (Kupfercitril). On kupuje na svaki 61 litra i 56 c. l. 10 Dg. i 5 g. toga plavetnjaka, otapi ga dan prije sjetve u toploj vodi i dobija ovoj otopini toliko vodo, da se sva zrna koko treba načavati. Takodjer sam i ja ovu sredstvo jur više puti pokusao i uvjek dobri uspiješom; pa zato ga i vam, dragi moji poljodjelci, što toplije preporučam. Iste se može kupiti u svakoj pravoj i postojanoj ljekarni.

6. Takodjer je dobar lik od pšenice snjeti, načine, takođe, načine, naije, ako se istim skropi sjeti, dakako prije sjetve. Dederite, prijatelji, i ovo sredstvo upotrebite, da spasite svoj životinje!

7. Gledaj, da posjep pšenici što ranije; jer ranije posijana pšenica ne tripi toliko od sneti, koliko kasnija.

Napokon evo van još jedno sredstvo proti snjetljivosti; isto nam preporuča neki glasoviti gospodar. On veli i učinio. — Uzao sam jedan plitki badanj, usuo u isti pšenici i u ovu toliko vodo nalič (ultimo), da je voda pšenice nešto manje od pšenice. —

Sad sam 1/4 sata mješao pšenici i ovo mješanje opetovao sam kroz dva sata, nu posjije toga sam ovu vodu malo ne sasvim crnu cnuđio. Zatim sam opet nalič čisto vodo i opet pšenici mješao i prao, a pošta sam treći put vodu promenio, onda sam nalič i četvrtu vodu na pšenici, u koju sam na svaki 66 litara i 5 c. l. pšenice 28 Dg. zelenice galice (FeO, SO₃) pridodao, i buduć sam kroz 6 satih pšenici u ovaj galičnjok vodi mješao, tada sam i tu vodu odišio. Ovako pripravljeno pšenici daju izvaditi iz badaja, i metuće sušiti, gdje sunčani traci ne dopire i gdje dostatočno promjene tina. Ista se ima što češće loptatom promiesati, da se uzmognje što prije osniti. Sutra dan idjem odmah posijati, jer se je u toliko osusila, da ju mogu sijati.

Ovo je tako jednostavno sredstvo, da ga može najsiromašniji poljodjeljac smeti. Ova je sredstva proti snjetljivosti sredstvo na praktično izvršavanje.

II. Glavničavost.

Zaljaloži naši hrvatski poljodjelci još ne znaju razlikovati snjet od glavničavosti. Ja sam prilidno kazao poljodjelicu što je snjet, naije, neki prasak, koj je sastavljen iz nebrojenih glivica itd., suprot glavničavosti jeste tvrd, crvasto, lomasto, valjasto, i posećo uglasto tielo, kojo po prilici ima oblik trdoga roga, te je iznutra navadno bijel ili siv, a izvana crno-ljubičast.

Glavničavost je po svom izvanjskom vidu sasvim slična pšenicom zrnu, na mnogo je duža i to riedko kada nadilazi 3 c. m., zatim je manjo ili više izvijena; ima tri bradzice, od kojih je ona glavna najdublja. —

Ova bolest obično napada pšenicu, osobito raž i kadačak kururu. Proti ovoj bolesti sredstva su ona ista, koja sam napomenuto proti snjetljivosti.

Još mi je i to spomenuti, da je glavničavost u sivečem stanju koli za čivjeka, toli i za našu domaću stoku vrlo otrovna, zato ju valja da pšenice odmah odlučiti, jer truo brašno, pa se može najveća nesreća dogoditi.

Sa glavničavosti otrovano govoriti u najvećim mukama crkave, jer malo po malo cielo se tielo zapali i trune; ova zapala biva ozgora nosa, pa tija do papakah nogul itd.

Nasuprot podajeli li brijadić krvavim hranu takovu, gdje je mnogo glavničavosti, onda takova krvava pobaci. Zato, brate, pozor na glavničavost.

III. Medljika.

Medljika nije ništa drugo, nego *medljica*, *ljepljiva, smrđiva tear*, koja neprestano izlijeva pišti, to zatvarajući lišću šupljice, prieši daljno razvijanje i lišću i vlaču. Koj je uzrok ovoj bolesti, još se sigurno ne zna. Jedni vele, da medljika iz zraka pada u spodobi medljane rose, budući su medljika nalazi više puti i na kamenu, staklu i na čistoj daski itd. Dotim drugi vele, da medljika postane od crvenog praska, kad isti na rosu padne; suprot opet se voli, da je uzrok medljici *usenci*, koji lišće piče te mu s upiknutih mjestih sok izpiju; i napokon neki drža da bolest postaje onđje, gdje se vrieme mjenja, naiime, kad *postječi toplog i toplog dana, noč nastane vrlo hladna — a to je vrieme mjesec lipanj i srpanj*. Proti medljici ne imame žalivoža sigurnih sredstava. Ako bi ipak našo usjevo (n. p. raz, pšenicom itd.) od iste spasili, to nam za nuždu mogu slijedeća pravila služiti, naiime *duboko oranjo, zatim rana sjetva, dalje triela gnojilja i napokon zdravo sjeme*.

IV. Plikac.

Takodjer i plikac nije ništa drugo, već neki prasak, koji je sastavljen iz siccustnih gljivica tako zvane *truske*. Ovo trusko (glivicu) se vrlo lako odlučuju i pošto su skoro nikako težine, razprostrano se u najmanjim vjetrima na sve strane.

Uzrok je ovim gljivicama, takodjer angla promenit vremena t. j. kada izza velike kiše ili magle sledi sunčana Zemlja.

Plikac se ponevrijeda pokaziva na slanim, na lišću i na klasu u podobi sitnih mrkih plogenja. Sredstvo proti ovoj bolesti jedino je to, nako so žutak rano posije.

**

Završit mi je ovaj članak sa molhom, da prihvatiš ovo mojih nekoliko rieci o bolesti pšenice, tim više, što potiče iz izkuštva i iz srda hrvatskog, to da Bog, da ti blagoslov tvoje trude, a hoće, tada so spomeni mene, da te naiime srušeno i bratinski ljubim.

Druži mjesecu ožujka 1878.

N. Vežić

Nadzornik gosp. i županstva občinskog.

Različite vesti.

Prvi Izkaz durovnih za biskupijski konvikt. Presr. Biskup J. Dobrilin: za gradnju konviktata 10,000 f., a za podpore 30,000 for. austrijskog papirnog renta. Zapis gospodije grofice M. L. for. 1,000 srebrne rente. Zapis gospodije M. M. f. 300. Gospodija N. N. 15,000 for. (Za ove dvoje zadnje suveto kupilo se jo for. 23,200 austrijskog papirnog renta). Gospodja Sofija pl. Vassal iz Odessa francakih 1,000 u zlatu. Neimenovan u Kranjskoj državu obveznicu lutrijskoga zajma for. 100. Neki svećenik u Trstu for. 500 srebrne rente. Vitez F. Ks. M. for. 100 papirne rente.

Druži izkar. Gospodja grofica grofica M. L. for. 100. N. N. f. 200 srebrne rente. Gospodja N. N. f. 100. N. N. f. 25. Dinko Skarpa for. 100 u srebru. Pop Anton Paulović u Labinju f. 200. Postovana Uprava austrijskog ugar. Lloyda for. 1,000 papirne rente. Gospodin Iv. Kov. for. 100, Ljudevold vitez Gutmannsthal-Benvenuti f. 200 u obveznicah zemljstne vjeresije. Iv. Krs. vitez Scrinzi di Montecucco for. 300 srebr. rente. Jakov vitez Miniussi f. 1,000 papirne rente. Za istu svrhu platili u kasu bogoljubnog društva „Sveto Obitelji“: različiti članovi f. 479,60, m. g. Petar Švatin for. 100. N. N. f. 5. gg. Bello i Pastori f. 5. N. N. f. 10. g. G. A. Cov. f. 100.

U Drnišu u Dalmaciji sastavili se dobrovoljačko kazalište društvo, što je već i dalo nekoje predstave vrlo dobrim uspjehom. Drago nam je, što je tomu Društvu predsjednikom naš vrli dopisnik, gosp. Nikola Vežić. Ovom prigodom izjavljamo želju, da se takva društva usnuju u svih povećih mjestih našeg domovine, što bi noćizmerno pomoglo našemu razvoju.

Dr. Grosić občinski liečnik u Kastvu, koga je puk vrlo obljubio, čujemo da julija mjeseca pušta službu, te ide da se usavrši u kirurgiji ne bečkih škola.

Knečka ujela. Pisu nam iz Drage kod Rieke, da jo neki tamoznji knut, imenom Glavan, u svojem vrtu stao da odvali nokak kamen, pa kako je pod njega postavio ruku, očeti da ga je našlo badnulo. Pogledav bolje pod kamen, opazi veliku kašku, koju odmah i ubio, nista zla nemislio o sabi. Al male zatim, ocrveni i otetu među rukama i trijapše strašno, pa kako se nije htio ničim pomoći, a nije bilo blizu ni liečnika, nakon nekoliko satih gorkih mukah izdalno dušu!

„Primorac“ list za politiku i narodno gospodarstvo, što se jo štampa u Kraljevcu, neštampa se više. Uzimo se, da će braća u Kraljevcu gdjegod bližu Rieku drugi list zasnovati na obranu hrvatske.

Partizka Izložba otvorila se jo velikim slavjem. Sviet da se osobito dudi talijanski finoj kljesariji. Neki kip je već prodan za silu božju novaca. Francezi skaču od veselja, jer i oni imaju dijelni stvari, a drugi narodi da se nisu dosta pripravili, kako bi se dobrostojno pokazali na tom umnom majdanu cijelog sveta.

Zonska na željeznicu. Znane je da u mnogih mjestih žonsko služe na poštama kao mužki. Prav tako vremena uživa jo Fran-Josipa željeznica u službi 25 ženskih, koje će dijeliti kartu, eadljive za prtlagu itd., a i drugo željeznicu da se spravljaju žonsko uzeti u placnike, jer su cijenje nego mužki.

Tek Novaca polag Borse u Trstu
od 1—13. Maja 1878.

Den	Carabaud	Napredovanje (četvrt)	Liko ster.	Prid. se bro (četvrt)	D. o (četvrt)	Carabaud (četvrt)	Napredovanje (četvrt)	Liko ster.	Prid. se bro (četvrt)
1	1.76	9.82	12.20	107.15	9	5.74	9.73	12.26	100.30
2	5.78	9.85	12.33	107.70	10	5.72	9.72	—	100.25
3	5.78	9.84	12.32	107.00	11	5.72	9.73	12.10	100.25
4	5.77	9.81	—	107.50	12	5.71	9.72	12.18	105.85
5	5.76	9.80	12.28	107.25	—	—	—	—	—
6	5.75	9.80	12.27	107.15	—	—	—	—	—
7	5.75	9.78	—	106.75	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišta.

dne 9. Maja 1878.

	OD for. ml.	DO for. ml.
Vosak primorsk i ugarski za 100 kg	129	132
Kafa Portoriko	92	102
S. Domlugo	73	100
Ital polag vrsti	38	39
Cukar austrijski	35	37
tukovi	—	—
Crljot trave bučnado (Gri- santova)	136	142
Naranča skrivenica	—	—
Karubo puljezic za 100 kg	6	7.5
liranjska	—	—
dalmatinsko	—	—
Smokva Kalamata	10	14
puljezic	—	—
Limanu skrivenica	4.80	5.50
Radonik iliči mandolni pulj. za 100 kg	120	125
dalmatinsko	—	—
Lesnjaci	10	36
Slijivo	24	37
Pronica ruska	12	13
ugarska	12	13
galajka	—	—
Kukuruz (turkijski) ruski	8.10	8.80
ugarski	—	—
Raz	9.00	—
Jočan	9.50	11
Zob ugarska	8.25	8.50
arbanska	—	—
Pasulj (fazol), polag vrsti	13	15
robo	—	—
Bob	12	14
Leča	17	24
Oriči talijanski	16	17
Inglezki (kitajski)	10	120
Vuna bosanska	120	122
morojska	—	—
Istarska	—	—
Dasko koraško joljice	52	94
Stajersko	44	75
Greda	12	14
bukovice	8	9
Ulio Italij. nizjo vrsti za 100 kg	55	59
najbolje	78	80
srđnjo vrsti	60	70
dalmatinsko	55	—
Kameno ulo u barilsk u kastetu	15	25
Kožo strojeno naško suho robovje naško	178	200
isti. bos. 1. bos.	107	133
janjevo naško	72	117
dalmat. 1. bos.	95	105
dalmatinsko	60	80
kožula	75	80
runeno slano suho	58	65
režje za 110 komadiša, u drebru	49	59
Bakalar	25	27
z. 100 kg	28	33
Sardelo 1 baril	16	24
Vitrol modri za 100 kg	28	30
zeleni	5.50	6
Maslo	26	29
Loj dalmatinski i naški	13	50
Salo	53	—
Mast (salo raztopljeno)	44	49
Slanina	—	—
Rakija solitar (100 litara)	26	—
Galvidi istarski za 100 kg	9	9.25
Ital. istarski	8.90	9
Lišće od jajorice	15	16.50
Vinsko sirgotino (Gripula)	31	46
spluh	30	35
Med	14	16
Lumber (jabulico od Javorika)	3	7.5
Patkal baril od 100 kg za 100 kg	17.50	23.50
Kratan dalmat.	—	—

Povlašćena Mehanična SUMPORAČA
(VALERIJEV SISTEM)

Ova sumporača novoga načina vrlo je koristna vinogradaru.

Spretni i pojednako podieli se sumpor po grozdju. Malo sumpora treba i pristeti se vremena i djela; posvoma se lako rada; sada stavljen je tvrdio i priprosto. Nosi se na pas.

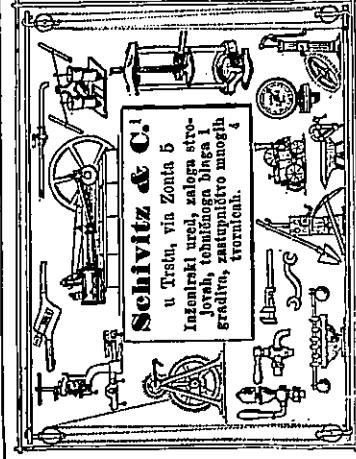
Služi za tršće obično posadnjeno, za brađe i za ruže; može se sipati i lozu, koja se okolo drugoga stabla vije, a netreba ljestve ni druge spremi.

Ovaj stroj, koga su vještaci pregledali i izpitati preporuči se toplo svim vinogradarom.

Cijena joj je zajedno sa mjerom za sumpor koliko ga upravo treba usipati — samih 6 f.

SKLADIŠTE U TRSTU**GIUSEPPE PILOTTI**

laterničar via della Sanità Nr. 1.

IZJAVA PREMEŠĆENJA.

Čest nam je javiti p. n. občinstvu, da smo naše

SKLADIŠTE SITNIH STVARI

promjestili u prostore razi zemlje nove školske zgrade, iste ulice Sv. Nikole.

Adami & Frennez
u Trstu.**LUČ.-LIEKARNIČKI OBRTNI ZAVOD**
KARLA ZANETTI-a u Trstu.

Veliko razprodavaliste domaćih i stranih osebujnosti sa tvornicom pli-nastih voda te ljekarnama u TRSTU, POREČU i GORICI.

Menotti-ovi sladkiši so *lijepih* ozračujujući

prava lažna na kastiju. Nedjeljeno ozračujujući.

Tko neozuravi, hodo ne može novi portreti. Ovi drogočeni utužljivi sladkiši su u svojoj bitnosti za lećenje prisut u osobito zdravstvenoj vještini, a možljivo i proti grčevu narodnoj kašnji, toli umnik a početku količi, da se red ukoroni; enda proti bolesti od grla, proti rorini (grlo), zapali grla i žlezdički, ljestvi pomakanju glasa; izviti pomaku i nadoljevici.

Cisto ulje od treskinih jetarah

(Olio de fragato al merluzzo puro) izradjeno za slava Amerile na radu K. Zanetti-a i liekarnika u Trstu. Ljek komu nošma para proti suhoj boli, proti ulogom, gušak iliči zavrat, pokoselj (carcio dello ossa), proti uljici iliči boli, proti slagnati iliči nutri, prolijev moke, slabini, mrašavost, bolni, kolnični bolustim, bolesti jetarahi itd. Moje trokutno staklenko iznudu u staklu učinjeno moje Olio Feyago Merluzzo di Carlo Zanetti, a toga nijo niti moglo pogrešno zameniti s inuhi, a tukutim, staklenim itd. Što je predaju pod drugim imenom.

Izvadine od Tamarinda, jedino što

su bilo nadaren na raznih izložbah, najbolji i najuspješniji ulje proti grži kao i najuspješniji predstavio za nutarju blagodatne bolnica. — Opazka: Valja paziti da nobudu patvoren.

Cistiljne bobice iliči pilule

od glasovitoga padovanskoga prof. Giacomini-a, što su već cijeli 35 god. traže u uzljez proti sajferom iliči krvavici, turbonosti, tropotu srca, zapeki jetarahi i sluzenju, suncenju učinjeno itd.

Hoffmannova woda proti Zubobolju.

Na najbolju Zubobolu prastano namod jedinom kapljicom ove wode, kada se na pamuku iliči bambukatu u skrbotnu bolnu zuba.

Liek protu-groznični od Dra. More

komu nošma para proti voj boli.

Pčelnjakova žest (Spirito di Melissa) bo-

sonogih Karminolit Mletceh.

Skladiste svih rudnih rođadi sa jamstvom

da su siveči i prave — Predujeti pruževine Ranarski strojevi — Podpasači — Pruzive lječiće iliči čarape itd. — Jedina omco-

patična središnja ljekarna.

— Skali imaj oko na patvorenje. — Prodaje se na veliko u luč.-obrtnom zavodu KARLA ZANETTI-a u Trstu, Via Nuova N. 27, sveobčeg skladista za Trst, Primorje, Dalmaciju, Grčku i Egipat u Turku.

SKLADIŠTA: U Kopru kod Gironiće — Motormu kod Matoljeća — Splitu kod Tociglja — Poreču kod Isgol — Rovinju kod Angelina — Palu kod Wassermann-a — Rieču kod Prodan-a i Cattia — Lošinju kod Orlanda — Zadru kod Andročić-a — Sibeniku kod Misture — Buzetu kod Farinoni-a — Tržiću (Monsalcone) kod Funagalli-a — Ronchi kod Patana — Cervignanu kod Lavisoni-a i u svih privih ljekarni evropskih.